

НІНА БОЧАРОВА. ШЛЯХ ДО ОЛІМПУ

Рівненський ліцей «Колегіум» Рівненської міської ради

Анотація. Історія українського олімпійського спорту рясніє іменами видатних спортсменів та їх здобутків. Це гімнасти, легкоатлети, плавці, фехтувальники, стрільці з лука та пістолета і багато-багато інших. Серед них були й ті, які стали першими, кому вдалося відкрити лік олімпійським медалям.

Annotation. The history of Ukrainian Olympic sports is replete with the names of outstanding athletes and their achievements. These are gymnasts, track and field athletes, swimmers, fencers, archers and pistol shooters and many, many others. Among them were those who became the first to win Olympic medals.

Ключові слова: Ніна Бочарова, гімнастика, XV літні Олімпійські ігри в Гельсінкі, олімпійська чемпіонка.

Keywords: Nina Bocharova, gymnastics, XV Summer Olympic Games in Helsinki, Olympic champion.

Актуальність теми дослідження. У 2024 році виповнилося 100 років з дня народження першої української олімпійської чемпіонки – Ніни Антонівни Бочарової. В історії життя та спортивної кар'єри легендарної спортсменки й досі залишається чимало цікавих фактів, які не були висвітлені на широкий загал.

Мета дослідження. Вивчення спортивного шляху Ніни Бочарової, дослідження фактів з життя спортсменки, щоб глибше ознайомитися з історією життя цієї надзвичайної людини.

Методи дослідження. Інтернет ресурс, науково-пізнавальна література.

Результати дослідження. Ніна Антонівна Бочарова народилася 24 вересня 1924 р. в селі Супрунівка Полтавської області. Мати, Ірина Михайлівна, утримувала приватне ательє з пошиття одягу за індивідуальним замовленням. Батько, Атон Антонович, працював інспектором парафіяльних шкіл і викладав предмет «Історія». Змалечку Ніна шукала собі компанію серед хлопчаків.

З дитинства їй добре запам'ятався один випадок зі шкільних років, коли, сперечаючись зі своїми однокласниками і щоб

переконати їх у своїй сміливості, вона відважилась на неймовірний вчинок, вирішивши обійти всю школу карнизом, який тягнувся вздовж будівлі над другим поверхом і був шириною 25-30 см.

Коли почався голод 1932-33 років, їй виповнилося вісім років. Поряд з оселею були колгоспні поля, куди довелося ходити красти моркву, щоб не вмерти з голоду. А її меншу сестру мало «на м'ясо» не забрали, пообіцявши щось і ледве не викрали. Вона ще маленька була, п'ять рочків. Голод був страшний.

Займатися спортом Ніна розпочала у Супрунівській школі, де учителем фізкультури працював Петро Степанович Павлюк. Саме він розгледів у занадто темпераментному дівчиську майбутню зірку світового масштабу. За різноманітні імпровізації, котрі не вписувалися у рамки класичних систем фізичної культури та закінчувалися для Ніни синцями і травмами, Петро Степанович нерідко забороняв школярці відвідувати спортзал. Та скоро цей спортзал для Ніни перетворився на другу домівку. Інколи її доводилося силою виводити звідти, щоб не залишилася в ньому ночувати. Згодом, помітивши прогрес своєї учениці, учитель перевів її до відділення спортивної гімнастики Полтавської дитячої спортивної школи. Щодня доводилося йти пішки кілометри, але жодного разу, навіть у мороз та завірюху, не пропустила жодного тренування!

Тут їй подобалося: можна було досхочу гойдатися на кільцях, злітаючи під самісіньку стелю, вправлятися на брусах, стрибати через гімнастичного коня. І ніхто не забороняв їй це робити, нікого це не лякало. Навпаки, пояснюючи, як виконати ту чи іншу вправу, тренер навіть наказував – повторити, спробувати ще раз. Цим тренером був Михайло Антонович Новінський.

Природна сила і гнучкість чудово поєднувалася в ній з наполегливістю у заняттях. Вона не боялась братися за виконання складних вправ, і хоч не одразу їй усе вдавалося – не відступала від задуманого. Те, за що взялась, обов'язково доводила до кінця.

У 14 років Ніна Бочарова стала чемпіонкою України зі спортивної гімнастики серед дівчат середнього юнацького віку. Це була перша перемога юної гімнастки. А вже у 1939 році – вона дебютувала в чемпіонаті Української РСР серед дорослих.

Гімнастичний талант та майстерність дозволили їй стати не лише зіркою спортивної арени, а й акробаткою манежу

Полтавського цирку (театру вар'єте) ушанованого Івана Шемякіна.

А через два роки, 22 червня 1941 р., Друга світова війна дійшла і до кордонів України. 1941 року Ніна закінчила десятирічку і 22 червня був випускний. Як пригадувала Бочарова, того дня, десь в обід, вони зібралися гуляти, сміялися, раділи, знали про війну, але не думали, що того ж дня вже бомбитимуть аеропорт у Полтаві. Ніні тоді було 16 років, 17 – виповнилося тільки восени, через три місяці, але воєнне лихоліття захлеснуло майже дорослу дівчину. За довгі роки війни вона була під Харковом, потім у Калачі (місто у Воронежській області Росії). Носила гранати партизанам й мало там не загинула. У 1943 році Бочарова вступила до Полтавського педінституту на філологічний факультет, а вже у 1944 – стає студенткою Київського інституту фізичної культури, оскільки в Полтавському педагогічному інституті, де вона навчалась на першому курсі, їй запропонували без відриву від навчання стати викладачем фізкультури.

З гімнастики екзамен приймав Олександр Семенович Мишаков. У спортивному залі, куди зайшла Ніна, вона вперше з ним й зустрілася. Коли підійшла черга Ніни, Мишаков сказав зробити вправу на перекладині – підйом розгином і зіскок («скльопка» по-народному). Ніна легко виконала ці два елементи, почувши від екзаменатора, що вона їм підходить.

Наступного дня відбувся екзамен з легкої атлетики. Разом з іншими вступниками Ніна вийшла на старт забігу на 500 метрів. Ніна показала непоганий результат і викладач сказав їй, що саме заняття легкою атлетикою відкриють перед нею широкі перспективи. І тут, можливо, вперше в житті Ніна розгубилася...

Того року взяли всіх абітурієнтів, тому що був величезний недобір. Так вона стала однією зі 105 студентів, серед яких було лише три хлопці. Разом з однокурсниками Ніна їздила на вокзал розвантажувати вагони, а ще – на трамваї з вулиці Ділової (це зараз Дмитрівська) їздили з дівчатами в Пущу-Водицю вантажити восьмиметрові колоди. Допомогали студенти відбудовувати й головну вулицю Києва – Хрещатик.

Почалися заняття в інституті. Це були важкі для навчання роки, особливо останній воєнний і перші повоєнні. Тільки починав підійматись з руїн величний Київ. У той час місто лежало в руїнах, не було цілих вулиць, життя киян ще не ввійшло в звичну колію. Студентам доводилося займатись у

холодних кімнатах і спортивних залах. Здавалося, про яку спортивну майстерність може йти мова, коли після шести годин занять у холодній аудиторії хочеться відпочити десь у теплому й затишному куточку!

Після війни багато розвелось бандитів. Їх називали «молоточками», тому що вони грабували людей і вбивали їх молотками. Таким було повоєнне студентське життя. Особливо голодним видався 1947 рік. У кімнаті гуртожитку жило десятеро людей.

У Ніни Бочарової була нагода піти іншим шляхом. Під час навчання в інституті фізкультури у студентів була військово-медична практика і професор запрошував Бочарову до медінституту, але Ніна не перейшла і все-таки повернулась до гімнастики. Кілька розмов з Олександром Мишаковим підвели її до цього рішення.

В наполегливості Ніни Олександр Семенович не помилився: як би не було багато роботи в інституті, вона завжди знаходила дві-три години для тренування. Тренувалась група, чи виїздила на змагання, на які Ніну ще не брали за браком досвіду, вона не порушувала суворого режиму занять в гімнастичному залі. Увечері Ніна надягала два спортивні костюми – у залі дуже холодно – і йшла тренуватись. Поступово, розігріваючись, вона скидала один костюм, за ним другий і тренувалася тільки в спортивному трико.

Самостійна педагогічна робота почалась у Ніни раніше, ніж вона сподівалась – восени 1945 року, коли перейшла на другий курс. І почалась не десь у школі чи спортивному товаристві, а тут же в інституті. Справа в тому, що в цей час в інституті відчувалась гостра потреба у викладачах. Щойно закінчилась війна, ще не всі люди повернулись до мирних професій, а студентів ставало з кожним днем все більше. Багато з них приїздили до інституту у фронтових гімнастйорках, з похідними речовими мішками за плечима. Щоб охопити всіх студентів практичними заняттями, дирекція інституту почала підбирати викладачів з числа студентів.

Постійні тренування, копітка робота над опрацюванням кожної вправи скоро принесли Ніні перший успіх. На загальноінститутських змаганнях вона вдало виконала всю програму і здобула перший розряд із гімнастики. Старанно проаналізувавши шлях своєї вихованки, Олександр Семенович

поставив нове завдання: в наступному році виконати норму майстра спорту.

Майстер спорту! Складні сальто, перевороти, великі оберти, зіскоки, від яких аж дух перехоплює. Та цим планам не судилось здійснитися так швидко. У Ніни несподівано заболіли плечі.

Лише восени вона виконала наказ тренера. Видужавши, відпочивши в Полтаві, Ніна за короткий час досконало опанувала програму майстра спорту і на перших же змаганнях здобула високе звання.

У 1948 році майстер спорту Ніна Бочарова закінчила Київський інститут фізичної культури. Минули студентські роки, роз'їхались друзі, Ніну Бочарову запросили до Львова, давали квартиру з меблями. У Києві почули й теж пообіцяли дати квартиру, аби залишилася.

Ніну запросили до київського спортивного товариства «Будівельник» на посаду тренера.

У товаристві «Будівельник» Ніна тренувалася під наглядом заслуженого майстра спорту Михайла Дмитровича Дмитрієва. Досвідчений тренер, вихователь багатьох відомих гімнастів, Михайло Дмитрович твердо дотримувався правил індивідуального підходу до кожного зі своїх вихованців.

Він сам ще виступав в усіх змаганнях, як і Ніна, входив до складу збірної команди республіки, часто тренуючись з нею в одному залі. І кожного разу, коли Ніна з'являлась на снаряді, Дмитрієв з досадою спостерігав, що її комбінації складаються переважно з силових вправ. Він розумів, що Бочарова сильна дівчина і такі елементи їй вдаються найкраще. Але при її комплекції, при невеликому зрості, їй варто так побудувати свої довільні вправи, щоб силові номери перепліталися з пластикою, щоб було в них більше широкіх, розмашистих рухів – це і оригінальніше, й красивіше.

І одного разу, Михайло Дмитрович виклав свої думки Ніні перед початком занять. Тренер запропонував побудувати спортивні комбінації таким чином, щоб темпові вправи красиво перепліталися із силовими. У Дмитрієва були й ще більш амбітні плани – підготувати її до боротьби за звання кращої гімнастки в республіці і в країні, він запевнив Ніну, що в неї для цього є всі дані. Але при тому попередив, що буде дуже важко, тому що таке звання з неба не падає. Тепер Бочаровій довелося змінюватись, багато тренуватись і вивчати дещо нове. Це була

справжня робота. Три-чотири години тренування щодня. До того ж довільна програма, складена разом з Михайлом Дмитровичем, виявилась дуже важкою. Перших два тижні було дуже важко і Ніні здавалося, що вона більше не витримає, що її ніколи не залишить почуття втоми. Тренер сказав, що таке відчуття цілком нормальне, оскільки пов'язане з освоєнням нових елементів і воно скоро пройде, а ті елементи, які вони вивчають, дадуть свій результат.

Слова тренера швидко підтвердились. Виступаючи через деякий час на змаганнях на першість Києва, Ніна легко випередила своїх небезпечних суперниць і стала абсолютною чемпіонкою столиці України. Це був значний успіх молодії спортсменки. Багатьом стало зрозуміло, що в ряди кращих гімнасток України входить ще одна обдарована спортсменка високого класу, яка успішно зможе захищати спортивну честь республіки на всесоюзних змаганнях. А через кілька тижнів Ніні довелося відчути гіркоту поразки. Два дні тривали змагання чемпіонату Української РСР. І два дні точилася гостра боротьба між Ніною і молодією динамівкою Асею Джануашвілі. На самому фініші динамівці вдалось випередити Ніну на 0,3 бала. Три десятих зі ста двадцяти можливих! Ніна зробила на кілька дрібних помилок більше...

1948 рік. Ніна Бочарова дебютує на чемпіонаті СРСР, виступаючи тоді за київський «Будівельник». У перший день всесоюзних змагань, після виконання вправ обов'язкової програми, вона була на третьому місці. На третьому! Поруч з п'ятиразовою абсолютною чемпіонкою країни Галиною Урбанович. У підсумку, Бочарова тоді зайняла п'яте місце в загальному заліку, посівши четверті місця у змаганнях на різновисоких брусах і колоді. Та Ніна була задоволена: п'яте місце на всесоюзних змаганнях – це велика перемога!

Повернувшись до Києва, Михайло Дмитрович і Ніна склали детальний план підготовки до змагань наступного року. Мета була одна: добитись такого виконання кожного елемента, щоб у вправі не було жодної слабкої ланки, щоб усе в ній до найдрібнішого руху було відшліфовано, довершено.

Прийшовши до спортивного товариства «Будівельник», Ніна почала через деякий час тренувати групу дівчаток, які зовсім не були знайомі з гімнастикою.

1949-й став для Ніни пам'ятним роком. Систематичні, складні тренування дали свій результат. Що не змагання – то й успіх.

Чемпіонат міста – вона абсолютна чемпіонка, змагання на першість області – і знову абсолютна перемога. Це був прихід спортивної зрілості: Бочарова впевнилась у своїх силах, вірила в перемогу і наполегливо йшла до неї. В такому стані їхала Ніна на всесоюзні змагання. На цей раз змагання відбувалися в Києві.

Як і минулого року, лідером змагань була багаторазова абсолютна чемпіонка СРСР в абсолютній першості – Галина Урбанович. Але цього разу Бочаровій вдалося нав'язати їй боротьбу. Ніна рівно виконала всю програму, з кожного виду одержала високі оцінки. А найвищу – за вправи на колоді. Коли судді оголосили оцінку, тренер міцно потис Ніні руку – вона отримала 19,6 бала з 20 можливих. Це була золота медаль чемпіонки країни у виконанні вправ на колоді.

Але це було ще не все. У цей день Ніна Бочарова сенсаційно стала абсолютною чемпіонкою СРСР в багатоборстві з сумою балів – 115,55.

Захищаючи кольори українського товариства «Будівельник», вона виграла й першість країни серед профспілок.

Чемпіон – звання не довічне. Правда, завжди можна сказати, що ти був чемпіоном у 1949 році, але вже через рік це пролунає, як спогад. Так сталося і з Ніною Бочаровою. Рік вона почала вдало, легко вигравши змагання на першість республіки і чемпіонат спортивних товариств профспілок. Коли ж почались найвідповідальніші змагання, на першість СРСР, Ніна раптом захворіла. Боліла нога, треба було серйозно лікуватись.

У 1951 році Ніна надовго зникла зі спортивного горизонту. Відбувались змагання, з'являлись нові імена переможців, а про молоду чемпіонку, що так швидко увійшла в групу найсильніших, не було чути ні слова. В цей час її ім'я з'являлось лише в реєстрових картках поліклініки. До регулярних тренувань Ніна приступила лише пізно восени, коли до особисто-командних змагань на першість країни залишилось близько двох місяців. Відвідавши перші заняття збірної команди республіки, вона лише похитала головою: розраховувати на успіх нічого й думати. Інші спортсменки вже зараз у відмінній формі, а вона далеко відстала. І хоча їй не звикати до високих навантажень, а два місяці не такий уже малий термін, все ж боротись було б важко.

Але в цей час, радянські гімнасти почали освоювати нову, міжнародну програму, за якою мали проводитись змагання на

XV літніх Олімпійських іграх. З цієї програми виключались вправи на перекладах і кільцях, паралельні бруси мінялись на різновисокі. Такі зміни були тільки на користь Ніні, тепер вона була в однакових умовах з іншими гімнастками. Під керівництвом свого чоловіка, майстра спорту Юрія Дев'ятова, вона готувалася до змагань наполегливо і завзято. За час хвороби спортсменка скучила за рідною обстановкою тренувань, за колективом, подругами-суперницями. І тепер вона щодня приходила в зал весела, бадьора, сповнена сил та енергії.

Ніна надзвичайно швидко набувала спортивної форми. В цьому не було нічого дивного. Навіть хворіючи, вона повністю не припиняла занять, адже тренувала своїх вихованок у спортивній секції, детально пояснюючи і показуючи на снарядах кожен елемент.

Після того, як у пресі було опубліковано офіційне повідомлення про участь команди СРСР в Іграх, Бочарова все частіше ловила себе на одній і тій же думці. Ця думка переслідувала її скрізь, не давала спокою, поступово перетворюючись в захоплюючу, невідступну мрію. Ніна мріяла стати учасницею Олімпійських ігор.

Змагання на особисто-командну першість країни відбувалися в грудні. Цього разу усі найсильніші спортсмени з'їхались у сонячний Тбілісі. Поступово Ніна почала наближатись до здійснення своєї мрії. Відмінно виконавши всю програму, в сумі чотириборства за обов'язковою і довільною програмами вона на два бали випередила найближчу суперницю. За вправи на брусах і колоді Ніна одержала найвищі оцінки і була відзначена двома золотими медалями, а за вільні рухи – срібним жетоном. Так, вона увійшла до складу олімпійської збірної команди СРСР.

Після змагань Ніна вирішила відпочити, однак відпочинок довелося відкласти. В газетах усе частіше почали з'являтися повідомлення про підготовку до XV літніх Олімпійських ігор, які в середині літа 1952 року мали відбутись у Гельсінкі.

Тренувалися спортсменки на «первісному» обладнанні. Адже їх виховували за принципом: якщо на поганих снарядах зробиш, то на хороших – тим більше.

Спорткомітет СРСР довгий час уникав участі спортсменів країни в офіційних міжнародних змаганнях, побоюючись поразок на міжнародному рівні. Натомість функціонери спортивних федерацій та Міжнародного олімпійського комітету

(МОК) прагнули бачити радянських атлетів на міжнародних змаганнях. Про це свідчать постійні ініціативи міжнародних федерацій та МОК, їхня готовність надати керівні посади радянським представникам у провідних міжнародних федераціях (FIFA, IAAF та ін.). Більше того, прагнення побачити радянських спортсменів на найбільших спортивних форумах у організаторів було таке велике, що СРСР іноді надавалися особливі умови та безпрецедентні права доповнювати і змінювати програми змагань.

Цього разу СРСР вимагав від організаційного комітету Фінляндії, щоб радянські спортсмени жили окремо від спортсменів з капіталістичних країн. Радянські чиновники запропонували два варіанти вирішення свого квартирного питання. Перший – спортсмени можуть щодня приїжджати на Ігри з своєї країни до Гельсінкі, другий – спортсмени можуть жити на військовій базі Порккала. Організатори ж Ігор наполягали на тому, що всі повинні проживати тільки в Олімпійському селищі. І лише коли починала вимальовуватися перспектива того, що СРСР знову буде неவிізним, організатори, зрештою, задовольнили прохання радянських чиновників і збудували для команди СРСР друге Олімпійське селище. Так, у Гельсінкі вперше і востаннє в історії Олімпіад було створено два Олімпійських селища для проживання учасників Ігор: одне для спортсменів із СРСР та інших країн соціалістичного табору, інше – для решти учасників.

На XV літніх Олімпійських іграх, що відбулися з 19 липня по 3 серпня 1952 року у Гельсінкі (Фінляндія), взяла участь рекордна кількість спортсменів – 4955 із 69 країн.

В Олімпійських іграх уперше брала участь і збірна Радянського Союзу, до якої увійшли 269 спортсменів з 37 міст 10 союзних республік. Серед них було і 25 представників з України. Але саме українцям, які складали лише 10 % збірної СРСР на тих Іграх, належить половина усіх здобутих олімпійських нагород. Найбільше число медалей принесли команді гімнасти, важкоатлети та борці.

Українськими олімпійськими медалістами стали: Віктор Чукарін – спортивна гімнастика, 4 золоті медалі (командний залік, абсолютна першість, вправи на коні, опорний стрибок), 2 срібні медалі. Ніна Бочарова – спортивна гімнастика, 2 золоті медалі (командний залік, вправи на гімнастичній колоді), 2 срібні медалі. Марія Гороховська – спортивна гімнастика, 2

золоті медалі (командний залік, абсолютна першість), 4 срібні медалі. Дмитро Леонкін – спортивна гімнастика, бронзова медаль (командний залік). Яків Пункін – греко-римська боротьба, золота медаль (напівлегка вага). Срібні медалі в академічному веслуванні завоювали: Георгій Жилін та Ігор Ємчук.

На XV Олімпійських іграх у Гельсінкі, зійшла зірка й киянки Ніни Бочарової. Вона вже у перший день змагань, 20 липня 1952 р., завоювала золоту олімпійську медаль за виступ у вправі на гімнастичній колоді й увійшла в історію, як перша чемпіонка Ігор з України, назавжди вписавши своє ім'я в історію вітчизняного спорту. За цю вправу судді виставили Ніні оцінку 19,22 бала. Другу золоту медаль Олімпіади-1952 українка здобула у складі збірної СРСР за перемогу в командній першості. Там же – в Гельсінкі – Ніна Бочарова нагороджена ще двома срібними олімпійськими медалями за сумою багатоборства в особистому заліку і вправах з предметами.

Справжнім героєм Олімпіади став знаменитий український гімнаст Віктор Чукарін. На момент змагань йому виповнився 31 рік, за плечима була війна і полон, але це не завадило йому стати абсолютним олімпійським чемпіоном зі спортивної гімнастики.

До 1952 року радянські спортсмени сиділи за залізною завісою та не брали участі в Олімпійських іграх. Дебют вийшов надзвичайно потужним. Команда СРСР зібрала хороший медальний врожай: 22 золотих, 30 срібних та 19 бронзових, показавши, що з нею слід рахуватися, і тепер на долю інших команд випадатиме набагато менше медалей. Незважаючи на такий фантастичний дебют, радянські чиновники були не дуже задоволені другим місцем в загальному заліку, оскільки команда поступилась тій команді, якій аж ніяк не можна було поступатися – збірній США. Саме з цих Ігор почалося протистояння на спортивній арені двох політичних систем.

Спортсменам, як і іншим радянським громадянам, які прибули за кордон у складі організованих груп, заборонялося одиночне пересування містом (прогулюватися слід було «п'ятірками»). У складі кожної такої групи були люди, яких приставили, щоб наглядати за рештою, проте усі могли вільно ходити містом, ніхто їх у цьому не обмежував. В середині команди ніхто не обмінювався враженнями, адже у складі

делегації було багато людей, яких вони не знали, але знали напевно, що вони тут не просто так.

Через суперництво радянських і американських спортсменів Олімпіада в Гельсінкі була відзначена 66 олімпійськими рекордами, 18 з яких були світовими.

Дуже драматично розвивався футбольний матч між командами Югославії і СРСР. Перший матч завершився внічию. Було призначено перегравання, в якій радянські футболісти все-таки поступилися югославам з рахунком 3:1. Спортсмени боялися повертатися додому. Поразка югославам в 1/8 фіналу мала сумні наслідки – футболістів покарали, а команду ЦДСА, що становила кістяк олімпійської збірної, розпустили і всі гравці були змушені перейти в інші клуби.

У загальному медальному заліку перше місце посіли спортсмени з США, що завоювали 40 золотих, 19 срібних і 17 бронзових нагород. Друге місце Радянського Союзу, який вперше взяв участь в Олімпійських іграх, стало великим успіхом, команда завоювала 71 медаль, з них 22 золотих, 30 срібних і 19 бронзових нагород. Спортсмени почувалися героями. Проте, виявилось все навпаки. Саме через поразку футболістів на Олімпійських іграх збірній Югославії, так і не відбулося вшанування на батьківщині нікого зі спортсменів, які завоювали для команди СРСР олімпійські нагороди.

Дворазова олімпійська чемпіонка Ігор XV літньої Олімпіади, Ніна Бочарова, від держави не отримала ні копійки премії, адже спорт у Радянському Союзі у той час був аматорським і за олімпійські медалі не виплачували грошових винагород, а Ніна Антонівна рахувалася вчителькою української мови та літератури. Навіть для того, щоб повернутися після Олімпіади до столиці України, видатні гімнасти світу Ніна Бочарова і Віктор Чукарін (чотириразовий олімпійський чемпіон 1952 р.) простояли три години в черзі на Київському вокзалі Москви, щоб придбати квиток на потяг. На вокзалі усю олімпійську збірну СРСР сфотографували для газети «Правда», а потім усі розїхалися додому.

Після закінчення Олімпійських ігор Ніна Бочарова продовжила спортивну кар'єру і у 1953 р. на чемпіонаті СРСР зайняла третю сходинку в індивідуальній першості. У 1954 р. взяла участь у чемпіонаті світу зі спортивної гімнастики, який проходив у Римі (Італія) і стала чемпіонкою світу в командній першості в складі збірної СРСР, а також здобула срібну медаль

у командних вправах з предметами, завершивши на цьому свою спортивну кар'єру. Уславлена українка вважалася однією з кращих гімнасток світу кінця 40-х – початку 50-х років XX століття.

Варто зазначити, що саме українка є автором унікальної вправи – поперечного шпагату на брусах, який і досі у світі ніхто не виконує. Впродовж усієї спортивної кар'єри саме бруси і колода були для неї найуспішнішими.

У 1956 році мали відбутися XVI літні Олімпійські ігри. А щоб Ніна Бочарова не брала участі у першості Союзу та не претендувала на включення до збірної, її і ще багато інших гімнасток «за віком» відправили на показові виступи до Індії. Тоді саме оновлювали склад збірної і таким чином Бочарова не потрапила на мельбурнську Олімпіаду.

У 1949 році, коли Ніна Антонівна виграла абсолютну першість чемпіонату СРСР, їй дали однокімнатну квартиру в Києві на Подолі, у якій вони з чоловіком прожили майже 60 років.

У 2004 році Бочаровій була надана честь першою нести факел естафети олімпійського вогню на українській землі.

У 2012 році перша серед усіх українських спортсменів удостоєна Ордена Національного олімпійського комітету України під № 1.

У 2015 році Бочаровій Ніні Антонівні – присвоєно звання «Почесна громадянка м. Києва».

Висновки. Історія життя та спортивної кар'єри легенди українського спорту, першої української олімпійської чемпіонки Ніни Антонівни Бочарової, яка всім серцем любила рідну Україну та вірою і правдою віддано служила обраній справі, варті того, щоб стати прикладом для молодого підростаючого покоління українців.

Це – наша історія!

Це – наша гордість!

Список літератури.

1. Войтюк Владимир. Близк і злидні Олімпійських ігор. Частина XIV. Гельсінкі-1952. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://sportarena.com/summer-olympics-2016/blisk-izlidni-olimpijskih-igor-chastina-xiv-gelsinki-1952/>

2. Літня Олімпіада 1952 року в Гельсінкі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.olympicsworlds.com/letnyaya-olimpiada-1952-godav-helsinki-news-802740>

3. Пушкарьов Кім «В ім'я Вітчизни» Видавництво «Молодь». Київ 1954.

4. Черчатий Ігор. Нашій видатній землячці, першій українській олімпійській чемпіонці Ніні Бочаровій вручено перший Орден олімпійського комітету України. // «Полтавщина Спорт», 14 грудня 2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sport.pl.ua/news/16/>

5. Черчатий Ігор. Ювілей легенди: Ніні Бочаровій: – 90 років! // «Полтавщина Спорт», 24 вересня 2014 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sport.pl.ua/news/5111/>

6. Як пройшла Олімпіада 1952 року в Гельсінкі. [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://uk.olympicsworlds.com/kak-proshla-olimpiada-1952-goda-v-helsinki-view-241768>

Додатки до публікації:

Фото 1 – виконання вправ на гімнастичних кільцях, 1949 р.

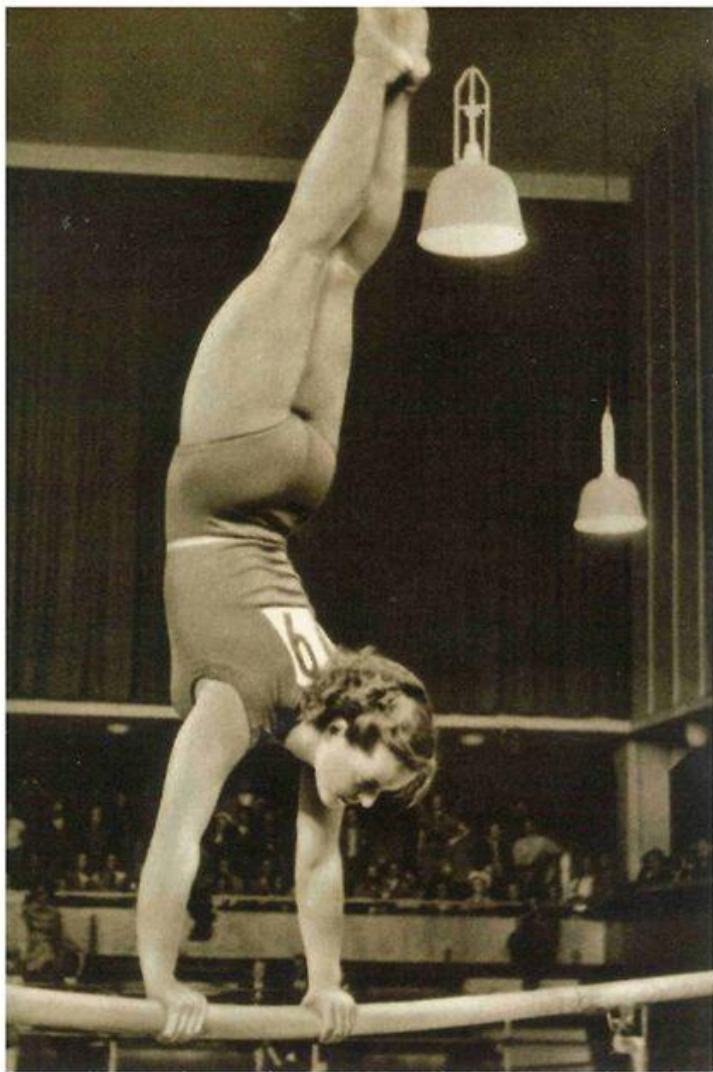

Фото 2 – виконання вправ Ніною Бочаровою на різновисоких брусах. Гельсінкі, Палац спорту «Мессухаллі», 1952 р.

Фото 3 – Ніна Бочарова на тренуванні, 1953 р.

Фото 4 – виступ Бочарової на гімнастичній колоді на XV літніх Олімпійських іграх. Гельсінкі, 20.07.1952 р.

Фото 5 – Ніна Бочарова і Віктор Чукарін – чемпіони УРСР, 1951 р.

Фото 6 – Ніна Бочарова – спортивна гордість української гімнастики

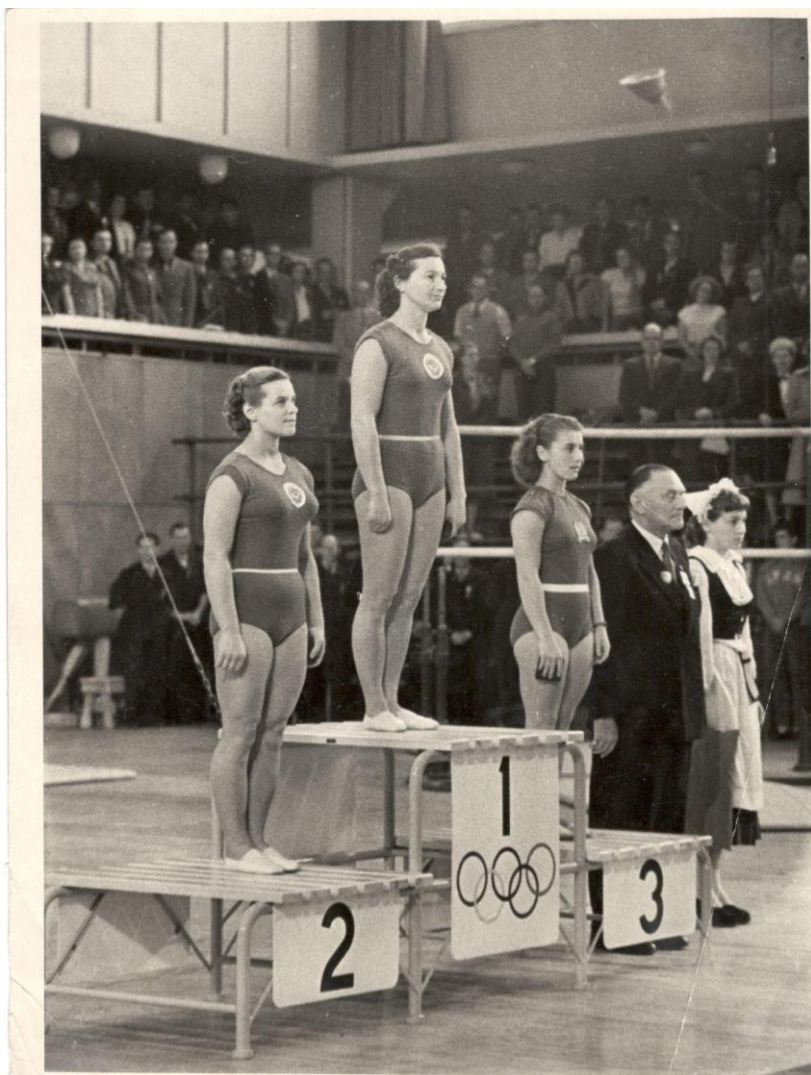

Фото 7 – Ніна Бочарова – срібний призер XV літніх Олімпійських ігор з гімнастики у багатоборстві, 1952 р.

Олег Левенець

Ніна Бочарова. Шлях до Олімпу

Фото 8 – Книга. Ніна Бочарова. Шлях до Олімпу